

## Om utvecklingen av negationen *äy* i fornsvenska

*Mikael Berger*

Frågan hur negationen *äy* utvecklas syntaktiskt i fornsvenska är tämligen outforskad. Jörgensen (1987:142) observerar att *äy* nästan aldrig står satsfinalt i äldre fornsvenska. Brandtler & Håkansson (2014:108-112) observerar att satsinitial placering av *äy* i fornsvenska är mindre begränsad än satsinitial placering av *inte* i modern svenska. Till detta vill jag lägga några iakttagelser från Berger (2022) som kan bidra till en klarare bild av hur *äy* utvecklas: *äy* har fem vanliga stavningsvarianter och objekt (till verb) har olika distribution vid de olika stavningsvarianterna. Alla stavningsvarianter har objekt efter sig oftare än vad t.ex. *äkke* har, men varianten <egh> utmärker sig. Den har nästan uteslutande objekt efter sig.

I mitt föredrag kommer jag att närmare diskutera min analys av hur *äy* utvecklas i fornsvenska. Jag menar i korthet att språkbrukarna analyserar *äy* som fonologiskt svag (= syntaktisk fras, XP) eller som klitisk (= syntaktiskt huvud, X°) i äldre fornsvenska. Negationen genomgår emellertid ljudförändring (eigh > ei) i äldre fornsvenska och analyseras då endast som klitisk/X°. Ett ökat bruk av andra negationer i yngre fornsvenska leder så till att *äy* ånyo analyseras som svag/XP. Utvecklingen, svag/klitisk > klitisk > svag/klitisk, återspeglas av objektens distribution visavi *äy*. Det jag tillför diskussionen är något förenklat att två olika förändringar driver utvecklingen av *äy* i fornsvenska.

### Referenser

- Berger, M. (2022). *Objekt i svenskans historia: en studie av varierande objektsplacering i fornsvenska*. Diss. Lund : Lunds universitet, 2022
- Brandtler, J. & Håkansson, D. (2014). "Not on the Edge: The Syntax and Pragmatics of clause-initial negation in Swedish". I: *Journal of Comparative German Linguistics* (2014) 17:97–128
- Jörgensen, N. (1987). *Studier över syntax och textstruktur i nordiska medeltidslagar*. Uppsala: Svenska fornskriftssällskapet.